

Työohje: Lasten- ja nuorten ylipainon ja lihavuuden hoito- ja palveluketju ESH lääkäri- ja hoitajakäynnit

Vastuualue: Lastenkeskus

Erikoisala/Palvelualue/Yksikkö: Lasten- ja nuortentautien poliklinikka

Hyväksyjä: Tiina Reijonen

Laatija: Virpi Sidoroff

Hyväksytty: 22.3.2024

Voimassa: 22.3.2024

Ensikäynnillä kartoitetaan lapsen ja perheen kokonaistilanne ja hoidon tarve sekä tehdään hoitosuunnitelma. Esitietolomake toimii hyvänä runkona vastaanotolle. Seurantakäynneillä keskitytään muutostyöskentelyyn tai sairauksien selvittämiseen. Hoidon päätöskäynnillä tehdään yhteenveto hoidosta ja ohjataan seuranta perusterveydenhuoltoon tai sovitaan hoidon jatkumisesta riskitekijäseurantana tai sairauden hoitona lastenkeskuksessa.

Ensikäynti

Sairaanhoitajan vastaanotto

Käynnin valmistelu (kasvukäyrät, tutkimusvastaukset)

Perheen tapaaminen ja painopolun esittely, kuulumiset ja toiveet

Esitietokaavakkeen vastaanottaminen (sihteeri skannaa myöhemmin sairauskertomukseen)

Painon, pituuden ja verenpaineen mittaukset, ”sattumasokeri”, jos se ohjelmoitu

Vastaanoton jälkeen tutkimusten ja jatkokäyntien varaaminen

Lääkärin vastaanotto

Huomioidaan lapsen sairaushistoria ja kehitys sekä perhetilanne, hänellä todetut sairaudet ja lääkitykset. Kasvu ja painonkehitys arvioidaan kokonaisuutena: onko pituuskasvu normaali? minkä asteinen lihavuus on? onko taitekohtaa painonnousussa? mitä silloin tapahtui?

Suvun sairaushistoriasta tulevat riskitekijät ja niiden merkitys tulevaisuudessa käydään läpi ja kirjataan.

Käynnillä tehdään statustutkimukset ja katsotaan laboratoriotutkimukset. Kerrotaan perheelle näiden merkitys. Perheelle on tärkeä sanoittaa mitä terveysriskejä on ja miten niitä voidaan vähentää. Samalla huomioidaan perheen voimavarat, motivaatio ja kuormitustekijät painonhallintaa ajatellen.

Hoitosuunnitelma yhdessä perheen kanssa. Jos motivaatiota ja voimavaroja painonhallintaan ei ole, voidaan sopia kertakontrollista tai yhteydenotosta 6–12 kk kuluttua sairaanhoitajan tai lääkärin vastaanotolla.

- Lihavuuden ja mahdollisten liitännäissairauksien diagnosointi
- Hoitosuunnitelma yhdessä perheen kanssa
- Realistiset, toiminnalliset ja käytännölliset tavoitteet
- Kokonaisuuden mukaan painotus hyvinvointiin tai myös painoon
- Erityistyöntekijöiden käyntien tarve ja valinta kenen kanssa perhe ensisijaisesti työskentelee, tiivis hoidon aloitus (sairaanhoitaja, ravitsemusterapeutti, fysioterapeutti, perheterapeutti, sosiaalityöntekijä)
- Perheen yhteiset tavat ja käytännöt, tavoitteet arjessa (mm. ruutu-aika, liikkuminen, ruuanvalmistus)
- Onko painon seuraaminen tarpeellista? jos niin missä se toteutuu?
- Verikoeseurannasta sopiminen
- Tarvittavat konsultaatiot muille erikoisalueille (lasten- ja nuortenpsykiatria, nuorisogynekologia, kirurgia)
- Lääkärin vastaanotto (8-) 12 kk kuluttua

Välikäynnit – hoidon toteuttaminen

Sairaanhoitajan vastaanotot

Tapaamisia voi olla painopolun aikana kuukausittain 4–6kk ajan tiiviinä ohjausjaksona tai 3–4 kertaa 3kk välein harvempana ohjauksena

Kuulumiset ja muutosarvio, onnistumiset, mikä ei toiminut

Kasvutiedot, RR ja muut tarvittavat mittaukset

Perheterapeutti mukana vastaanotolla sopimuksen mukaan

Perheen vuorovaikutuksen huomiointi, ongelmallisten kohtien esille nostaminen ja tuen tarjoaminen tarvittaessa

Jatkotavoitteiden muotoilu perheen kanssa ja muutokseen tukeminen

Jatkokäyntien sopiminen

Arvio, tarvitaanko perheen hoidon suunnittelemiseksi moniammatillista palaveria

Etäaika lääkärille, mikäli kokonaistilanne vaatii uutta arviota

Lääkärin vastaanotot

Käynnit jos selvitettäviä somaattisia oireita tai sairausepäilyitä

Todettu tyyppin 2 diabetes, käynnit 3-4kk välein

NAFLD todettu (fibroosin arvio, fibroscan/uä)

Painopolun lopetuskäynti

Sairaanhoitajan vastaanotto

Poliklinikkakäynnin valmistelu

Kuulumiset

Mittaukset

Tarvittaessa vastaanoton jälkeen perheen kanssa jatkosuunnitelman tarkempi sopiminen

Jatkojen ohjelmointi tehdyn hoitosuunnitelman mukaisesti

Lääkärin vastaanotto

Hoidon toteutumisen arviointi, kokemukset hoidosta, perheen ajatukset, pystyvyyden ja pitkäjänteisyyden vahvistaminen.

Sairausriskien uudelleenarviointi ja seurantasuunnitelma – PTH + lab ESH, PTH vai ESH?

Todettujen lihavuuden liitännäissairauksien hoitosuunnitelma (IGT, T2D, korkea verenpaine, NaFLD)

Jatkohoidon ohjaus perusterveydenhuoltoon ja hoitopalaute